

מתי מותר להשקות שדה ואיך?

הקדמה
נשא המסכת בעיקר חול המועד

ברירת המחדל
שמלאכה אסורה בחול המועד

אבל יש הרבה יוצאים מן הכלל היום נדבר על "דבר האבד" (הפסד כספי)

במשנה מותר להשקות במשנה (שזה הפסד אם לא ישקה)

בברייתא שתי מחלוקות

האם מותר בבית הבעל? (אם לא ישקה זה לא הפסד, אלא מניעת רוח)
אם מותר במעיין חדש שכרגע זה טרחה קטנה. אבל יש חשש שיגיע למצב של טרחה גדולה (שיתמוטט ויפנה את האבנים)

ר"מ מותר
ר"י וראב"ע אסור
ר"מ ור"י מותר
ראב"ע אסור

לסיכום הדעות בברייתא מהמקל למחמיר

ר"מ מתיר בשתי המחלוקות (לא חוששים ששיגיע לטרחה יתירה)
ר"י מתיר באחת המחלוקות (אסור לרווח בית הבעל) מותר גם במעיין חדש (כמו ר"מ)
ר' אלעזר בן עזריה אסור בשתי המחלוקות (חוששים שיגיע לטרחה יתירה)

שוב המשנה
א. משקין בית השלחים - כי אם לא אז יפסיד.
אבל בית מניעת רוח (-בית הבעל) אסורה.
ב. מותר גם במעיין חדש - לא חוששים שיגיע לטרחה יתירה - ג. אבל בטרחה יתירה כרגע - אסור (לסחוב דליים ממי גשמים או חפירות מסביב לעץ)

מי התנא של המשנה בשלושת הגורמים

רב הונא - ר' אליעזר בן יעקב שמתיר למשוך מים (טירחא קטנה) מאילן לאילן (הפסד) אבל לא לשאר השדה. (הרווחה)
דחייה חלקית זה רק לגבי שמוטר רק בהפסד אבל לא ידוע מה דעתו בטירחא יתירה או חשש טירחא יתירה

ניסיון דחייה
אולי ר"י בברייתא שאוסר בבית הבעל אסור רק במעיין חדש (שיש שני חסרונות: בית הבעל + חשש שיגיע לטרחה יתירה)

תשובה
אם כן משנתנו?

תשובה
אלא באמת בבית הבעל אסור, גם במעיין ישן

קושיא
אם מותר ממעיין חדש, מה החידוש שמוטר גם ממעיין ישן?

פירוש לשוני
בית השלחין מלשון משלה - צמא (ואתה עיף ויגע - ומתרגמים - משלהי ולאיי)
בית הבעל מלשון מיושב, כמו "כי יבעל בחור בתולה, יבעלך בניך" ומתרגמים כמו שמיושבת דעתו של בחור עם בתולה כך קרקע עם גשם מיושבת

המנוכש והמשקה בשבת משום מה מתרים בו?

דעות

רבה חורש
ר"י זורע
כי מטרות תחילת הפעולה היא שמרפה את הקרקע
כי התוצאה הסופית של הפעולה היא שגורם להצמחת התבואה

קושיות

מקשה אביי על שניהם למה לא לחייב משום שניהם?
והרי לרב כהנא מצינו שהזמור וצריך לעצים (יש לו שתי מטרות) חייב משום שניים (נוטע וקוצר)
למה מנוכש ר"ע - אף המקיים "המנוכש והמחפה לכלאיים לוקה" קושיא על רבה (חורש)

למה מנוכש ר"ע? חייב?

לרב יוסף - מובן כי נחשב זורע כלאיים

אך לרבה קשה הרי אין אסור לחרוש כלאיים

עונה רבה
גם על חרישת כלאיים חייב משום "מקיים" (ולכן חייב גם על חרישה)

תשובה
גם ת"ק מחייב מקיים כלאיים (ת"ק זה בעצם ר"ע) ובא להסביר למה חייב משום שגם המקיים חייב

המקור של ר"ע
"את-חקתי תשמרו בהמתק לא-תרביע, כלאים שדך לא-תזרע כלאים..." (ויקרא יט, ט) ודורשים: "...כלאיים שדך לא..."